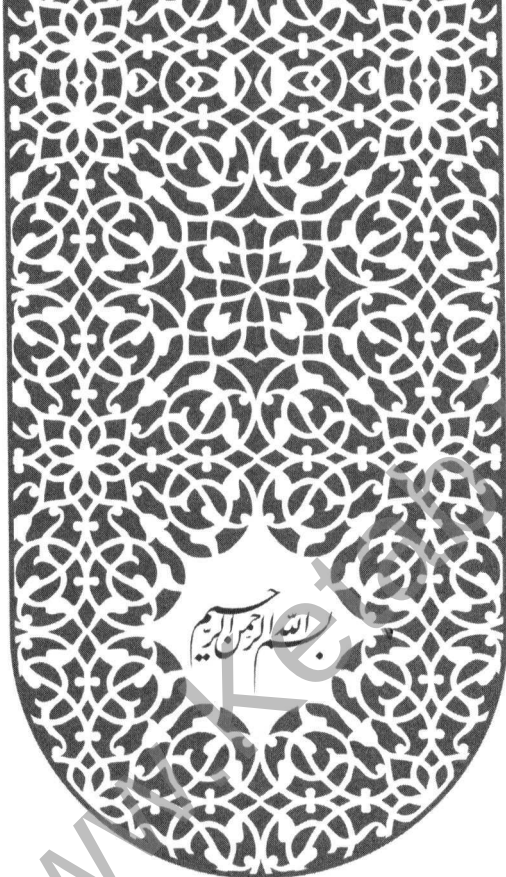

٢١٣٤٩١٩

و این گونه است زینب علیها السلام

باز آفرینی کتاب خصائص زینبیه / سید نورالدین جزایری

نویسنده: محمود سوری

ناشر: انتشارات کتاب جمکران

طرح جلد: مهران پندار

چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۹، پاسدار اسلام

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

باززرگانی کتاب جمکران: ۰۹۱۹۲۵۵۲۰۳۰

ketabejamkaran.ir
jamkaran.ir

📞 ketabejamkaran

📱 ketabejamkaran

دفتر مرکزی پژوهش و نشر: قم، خیابان شهید فاطمی،
کوچه ۲۸، پلاک ۶، انتشارات کتاب جمکران، تلفن
تاس: ۰۰۲۵۳۷۷۲۲۲۱۲، کدپستی: ۳۷۱۵۶۶۶۳۳

و این گونه است زینب علیها السلام

چهل خصیصه از خصائص بانوی بزرگ اسلام
حضرت زینب کبری علیها السلام

به یاد پدر و مادرم،
آن شیفتگان عقيله بنی هاشم علیهم السلام

سرشناسه: جزائری، سید نورالدین، ۱۲۶۸ - ۱۳۴۳.

عنوان و نام پدیدآور: و این گونه است زینب: چهل خصیصه از خصائص بانوی بزرگ اسلام حضرت زینب کبری علیها السلام/نویسنده سید نورالدین جزائری؛ بازنویسی محمود سوری.

مشخصات نشر: قم: کتاب جمکران، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۹۲ ص.

شابک: 978-964-973660-0

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: و این گونه است زینب روایتی داستانی از زندگی بانو فطمه خادمه حضرت زهرا علیها السلام.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۹۲-۱۸۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر: چهل خصیصه از خصائص بانوی بزرگ اسلام حضرت زینب کبری علیها السلام.

عنوان دیگر: و این گونه است زینب روایتی داستانی از زندگی بانو فطمه خادمه حضرت زهرا علیها السلام.

موضوع: زینب(س) بنت علی (ع)، ۶ - ۶۲ق.

موضوع: زینب(س) بنت علی(ع)، ۶ - ۶۲ق. -- فضایل -- احادیث

موضوع: Zeynab, Bent Ali -- Virtues -- Hadiths

شناسه افزوده: سوری، محمود، ۱۳۵۷ -

رده بندی کنگره: BP۵۲/۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۷۴

شماره کتابشناسی ملی: ۷۲۸۷۹۲۹

فهرست

۹	مقدمه بازنویس
۱۴	پیشگفتار نویسنده
۱۵	مقدمه اول
۱۶	مقدمه دوم
۱۸	مقدمه سوم
۲۳	خصیصه اول: امتیازهای زینب علیها السلام هنگام ولادت
۲۵	خصیصه دوم: زمان تولد زینب علیها السلام
۲۵	واژه‌شناسی زینب
۲۶	الف) زینت پدر (زین أب)
۲۶	ب) فربهی
۲۶	ج) درخت خوش روی نیکو منظر
۲۷	د) بلاکش
۲۷	اسرار حروف «زینب»
۳۰	شبهات زینب علیها السلام به خدیجه کبری علیها السلام
۳۳	کنیه حضرت زینب علیها السلام
۳۴	لقب‌های بانو
۳۶	خصیصه سوم: صدیقه صغری
۳۷	خصیصه چهارم: عصمت صغری
۳۸	خصیصه پنجم: ولیة الله
۳۹	خصیصه ششم: راضی به قضای الهی

۴۰	خصیصه هفتم: امینه الله
۴۲	خصیصه هشتم: عالمه غیر معلّمه
۴۶	خصیصه نهم: محبوبه مصطفی ﷺ
۴۷	خصیصه دهم: نایب مادر
۵۲	خصیصه یازدهم: شریک برادر
۵۳	خصیصه دوازدهم: زاهده
۵۵	خصیصه سیزدهم: عاقله
۵۸	خصیصه چهاردهم: موثقه
۵۹	خصیصه پانزدهم: کعبه الرزایا (نشانه اندوه‌ها)
۶۰	خصیصه شانزدهم: وحیده
۶۱	خصیصه هفدهم: فصیحّه و بلیغه
۶۳	حکایت
۶۵	خصیصه هجدهم: شجاعت
۶۷	خصیصه نوزدهم: عابده
۶۹	خصیصه بیستم: باکیه
۶۹	حدیث معتبر ابن شبيب
۷۱	مطلب اول: فضیلت محرم
۷۲	شباهت محرم و رمضان
۷۶	مطلب دوم
۷۷	مطلب سوم
۷۸	مطلب چهارم
۷۹	مطلب پنجم: آثار گریه بر حسین علیّه السلام

۸۷	مطلب ششم: آثار زیارت امام حسین علیه السلام
۹۲	مطلب هفتم: براءت از قاتلان حضرت
۹۴	مطلب هشتم: آرزوی شهادت
۹۵	مطلب نهم: برخی نشانه‌های شیعه بودن
۹۸	خصیصه بیست و یکم: در بیان رخسار بانو
۱۰۰	خصیصه بیست و دوم: برخی از احوال زینب کبری علیه السلام
۱۰۲	شرح حال عبدالله بن جعفر
۱۱۴	منزل خُزیمیه
۱۱۵	منزل تنعیم
۱۱۷	شهادت فرزندان
۱۱۸	حرکت به سمت کوفه
۱۱۹	داستان بانوی پرهیزکار
۱۱۹	کوفه
۱۲۰	خطبه زینب علیه السلام در کوفه
۱۲۱	مجلس ابن زیاد
۱۲۳	خرابه کوفه
۱۲۳	حرکت به طرف شام
۱۲۶	شام
۱۲۶	کاخ یزید و خطبه زینب علیه السلام
۱۳۱	تأثیر خطبه بانو
۱۳۲	ترک شام و ورود به مدینه
۱۳۳	مدینه غرق در ماتم

وفات و محل دفن

۱۳۴

۱۳۵

خصیصه بیست و سوم: جهاد با نفس

۱۳۷

خصیصه بیست و چهارم: در بوته امتحان

۱۴۰

خصیصه بیست و پنجم: یقین کامل و معرفت سرشار

۱۴۳

خصیصه بیست و ششم: محبت

۱۴۶

خصیصه بیست و هفتم: مقام خوف

۱۴۸

خصیصه بیست و هشتم: مقام رضا و تسلیم

۱۵۱

خصیصه بیست و نهم: ابتلا به بلاها

۱۵۳

خصیصه سی ام: صبر

۱۵۶

خصیصه سی و یکم: موااسات (یارگیری و مددکاری)

۱۵۸

خصیصه سی و دوم: غیرت

۱۶۱

خصیصه سی و سوم: محبت مخلص

۱۶۳

خصیصه سی و چهارم: نایب خاص برادر

۱۶۵

خصیصه سی و پنجم: حافظ شئون و حدود

۱۷۱

خصیصه سی و ششم: اهتمام به حفظ دین

۱۷۳

خصیصه سی و هفتم: حفظ معصومان علیهم السلام

۱۷۷

خصیصه سی و هشتم: امر به معروف و نهی از منکر

۱۸۰

خصیصه سی و نهم: پیام آور عاشورا، احیاگر نام کربلا

۱۸۵

خصیصه چهارم: شباهت های زینب علیها السلام به پیامبران و اهل بیت علیهم السلام

۱۸۸

کتابنامه

مقدمه بازنویس

خصائص زینبیه را که می خوانی، با نویسنده ای خاکسار و دل باخته طرفی؛ کسی که عاشقانه محبت اهل بیت علیهم السلام را در سینه دارد و به ایشان مهر می ورزد و در جای جای کتابش به آن بزرگواران باکرامت متوسل می شود. شاید همین اخلاص مرحوم آیت الله سید نورالدین جزایری (۱۳ رجب ۱۳۱۳ در شوشتر ۲۳ جمادی الاولی ۱۳۸۴ در کربلا) است که سبب شده کتاب او را از بهترین نوشته ها درباره عقيله بنی هاشم، حضرت زینب کبری علیها السلام بدانند و بزرگان و مراجع حوزه علمیه نجف اشرف، از جمله آسید ابوالحسن اصفهانی^۱ و آقاضیاء عراقی^۲ بر آن تقریظ بنویسند.

جزایری تلاش کرده با نکته سنجی های بجای، شخصیت والای دختر علی و فاطمه علیها السلام را در چهل خصیصه کوتاه و بلند به خوانندگانش بشناساند و به نظر می رسد از این مهم سربلند بیرون آمده است. او هربار چونان صیادی چیره دست در دریای زندگانی زینب علیها السلام غور می کند و مرواریدی گران بها از زندگی بانوبه خواننده خود عرضه می دارد. آن مرحوم سخن را از ولادت بانو آغاز می کند و بعد، به واژه شناسی «زینب» می پردازد و پس از شناسایی کنیه های حضرت، لقب های عقيله بنی هاشم علیها السلام را بر می شمارد و برای هریک

۱. سید ابوالحسن بن محمد بن عبدالحمید موسوی اصفهانی (۱۲۸۴-۱۳۶۵ ق) فقیه، اصولی و متکلم بزرگ شیعه.

۲. شیخ ضیاء الدین علی بن محمد عراقی نجفی (۱۲۷۸-۱۳۶۱ ق) فقیه، اصولی، محدث و متکلم بزرگ شیعه.

نکته سنجی های بدیع ارائه می کند. جزایری خواننده را تا حدود نصف کتاب با خود همراه می کند و فراوان از ویژگی های بانو می گوید و هیچ به زندگی ایشان اشاره نمی کند، ولی ناگاه در خصیصه بیست و دوم، آن گاه که خوب خواننده را تشنه شناخت حضرت کرد، به تفصیل به ماجرای زندگی زینب کبری علیها السلام در کودکی و جوانی و ازدواج و وقایع کربلا و شام بلا و وفات ایشان ورود می کند و در این میان، زیرکانه زندگی پسر عمو و همسر بانو (عبدالله بن جعفر) و عمو و پدر همسر ایشان (جعفر بن ابی طالب) را واکاوی و مطالبی تازه و خواندنی را به خواننده خویش عرضه می کند.

البته یک نکته درباره خصائص باقی می ماند و آن اینکه این کتاب با آن محتوای خواندنی، برای خواننده نسل جوان امروز، خوش خوان و زود یاب نیست؛ زیرا کلی متن عربی ترجمه نشده در دل خود دارد و عبارت پردازی ها و واژگان آن هم، گاه غریب می نماید و به دوباره نویسی نیازمند است؛ کاری که به همت و پیشنهاد دوستان کتاب جمکران آغاز شد و اکنون باز نویسی آن کتاب سترگ با ویژگی هایی در اختیار خوانندگان محترم قرار گرفته است. این ویژگی ها عبارت اند از:

- از سنگینی قلم نویسنده کاسته شد و همه کتاب با ادبیاتی امروزی باز نویسی گردید تا خواننده با عبارت های دشوار و واژگان نامأنوس طرف نشود.

- در دوره نگارش این کتاب، گویا رسم نبوده که منابع مطالب به طور دقیق ذکر شود. برای جبران این نقص،

با مراجعه به منابع متعدد، کتاب خصائص مستند گردید. موارد اندکی که یافت نشده، در پاورقی گزارش شده است.

- تلاش شد کتاب جزایات قرآن و برخی رجزهای عاشورایی، تقریباً از عربی نویسی تهی باشد. از این رو، تمامی عربی نگاری های متن، اعم از روایات و نقل های تاریخی، ترجمه و اصل مطلب، اولاً به دقت اعراب گذاری شد و ثانیاً، به پاورقی منتقل گردید تا خواننده فارسی خوان، بدون توجه به آن ها متن را دنبال کند و خواننده خواهان اصل روایات، آن ها را در پاورقی بیابد.

- در مرحله منبع یابی دیده شد که مرحوم جزایری گویا در بعضی موارد، روایات و اشعار را از ذهن شریف به متن آورده یا منابعی داشته که اکنون در دسترس نیست و به همین دلیل، متن گزارش شده ایشان، همان نیست که در منابع روایی ما وجود دارد. از این رو، پس از جست و جو، عبارت ها و شعرهای صحیح که معلوم است مقصود نویسنده محترم بوده، آورده شد.

- در موارد اندکی شاید فقط چند صفحه در مجموع کتاب بازنویس به دلیل مطرح کردن بحث های فلسفی

در کتاب *خصائص*، مجبور به حذف یا تعدیل برخی عبارات هاشد. لذا شاید بتوان کارپیشِ رورا «بازنویسی همراه با اندکی تلخیص» نام نهاد.

به هر روی، بازنویسی این کتاب رزقی بود که از طرف بانوی دوجهان، زینب کبری علیها السلام نصیب این قلم شد و هرچه زمان گذشت، عظمت آن در نظرم بیشتر و بیشتر گردید؛ امید که مورد پسند صاحبش قرار گیرد و ذخیره‌ای برای سرای دیگرمان باشد. در اینجا سخن را با بیت‌هایی از عمان سامانی در گنجینه / سرارد و دواع امام حسین علیه السلام و حضرت عقیله علیها السلام به پایان می‌رسانم:

خواهرش بر سینه و بر سر زنان	رفت تا گیرد برادر را عنان
سیل اشکش بست بر شه راه را	دود آتش کرد حیران شاه را
در قفای شاه رفتی هر زمان	بانگ مهلاً مهلاًش بر آسمان
کای سوار سرگران کم کن شتاب	جان من لختی سبک‌تر زن رکاب
تا بیوسم آن رخ دلجوی تو	تا ببویم آن شکنج موی تو
شه سراپا گرم شوق و مست ناز	گوشه چشمی به آن سو کرد باز
دید مُشکین مویی از جنس زنان	بر فلک دستی و دستی بر عنان
زن مگو مرد آفرین روزگار	زن مگو بنْتُ الجَلالِ أُخْتُ الوَقارِ
زن مگو خاک درش نقش جبین	زن مگو دست خدا در آستین
باز دل بر عقل می‌گیرد عنان	اهل دل را آتش اندر جان زنان...
پس ز جان بر خواهر استقبال کرد	تا رخس بوسد، الف را دال کرد
همچو جان خود در آغوشش کشید	این سخن آهسته در گوشش کشید:

کای عنان گیر من آیا زینبی؟
 پیش پای شوق، زنجیری مکن
 با تو هستم جان خواهر هم سفر
 خانه سوزان را تو صاحب خانه باش
 جان خواهر در غم زاری مکن
 معجز از سر پرده از رخ و مکن
 هست بر من ناگوار و ناپسند
 هر چه باشد تو علی را دختری
 با زبان زینبی شه آنچه گفت
 با حسینی لب هر آنچه او گفت راز
 گوش عشق آری زبان خواهد ز عشق
 با زبان دیگر این آواز نیست
 ای سخن گو! لحظه ای خاموش باش
 تا بینم از سر صدق و صواب
 گفت زینب در جواب آن شاه را
 عشق را از یک مشیمه زاده ایم
 تربیت بوده است بر یک دشمنان
 تا کنیم این راه را مستانه طی
 هر دو در انجام طاعت کاملیم
 تو شهادت جستی ای سبط رسول

یا که آه درمندان در شبی؟
 راه عشق است این عنان گیری مکن
 توبه پا این راه کوبی من به سر
 با زنان در مهری مردانه باش
 با صدا بهرم عزاداری مکن
 آفتاب و ماه را رسوا مکن
 از تو زینب گر صدا گردد بلند
 ماده شیرا! کی کم از شیر نری؟
 با حسینی گوش، زینب می شنفت
 شه به گوش زینبی بشنید باز
 فهم عشق آری بیان خواهد ز عشق
 گوش دیگر محرم این راز نیست
 ای زبان! از پای تا سر گوش باش
 شاه را زینب چه می گوید جواب
 کای فروزان کرده مهر و ماه را
 لب به یک پستان غم بنهاده ایم
 پرورش در جیب یک آغوشمان
 هر دو از یک جام خوردستیم می
 هر یکنی امیر دگر را حاملیم
 من اسیری را به جان کردم قبول

پیشگفتار نویسنده

من نویسنده این کتاب هستم؛ نورالدین بن محمد جعفر بن عبدالصمد موسوی جزائری. مدتی بود در این فکر فرو رفته بودم که ساعت به ساعت از عمرم در حال گذشت است و من، نه کاری برای این دنیای خود کرده‌ام و نه خانه آخرتم را آباد ساخته‌ام. جذبی حاصلی و بیهودگی کاری نکرده‌ام و حتماً باید تا زنده‌ام، کاری انجام دهم. اما چه کار؟ چند روزی غرق این اندیشه‌ها بودم که ناگهان گویی ندایی درونی به من گفت در کار نوشتن، هیچ عملی بهتر از توسل به خاندان پاک رسول رحمت، محمد مصطفی ﷺ نیست.

بعد از آن، به این فکر افتادم که دست به دامن کدام یک از فرزندان رسول خدا ﷺ شوم و در این میان، به ناگاه گویا نامی عزیز چونان چراغی، خانه تاریک ذهنم را روشن کرد. بله، پاسخ را یافته بودم: بانوی دو عالم، زینب کبری ﷺ. او که یکتا صدف دریای امامت و یگانه ستاره آسمان ولایت است. به راستی، از هر نظر که زینب را با برترین بانوان تاریخ مقایسه کنی، از آسیه و هاجره و مریم و ساره گرفته تا مادر بزرگش خدیجه کبری و مادر ارجمندش فاطمه ﷺ در گفتار و کردار، از بهترین‌هاست.

به زینب، «مادر مصیبت‌ها» گفته‌اند؛ از بس که در زندگی داغ دید. او محبوب دل جدش محمد مصطفی ﷺ، دیده‌نواز پدرش علی مرتضی ﷺ، دختر باکرامت مادرش فاطمه زهرا ﷺ، و موجب آرامش برادرانش حسن مجتبی ﷺ و حسین سیدالشهداء ﷺ بود؛

روح و جان من و ارواح همه جهانیان فدای آن بانوباد!

از این فکرهای زیبا که بیرون آمدم، بر آن شدم تا کتاب پیش رو،
خصائص زینبیه را بنویسم؛ کتابی که در آن، چند ویژگی از ویژگی‌های
بسیار زینب کبری علیها السلام را بازگو خواهم کرد؛ در حقیقت این کتاب «برگ
سبزی تحفه درویش» است که امیدوارم حضرت زینب علیها السلام آن را
پذیرد و توشه آخرتم گردد.